

Evlilik Tutumunun Bir Yordayıcısı Olarak Evlilik Rol Beklentileri¹

Marriage Role Expectations as a Predictor of Attitudes towards Marriage

Kadem Gürkan AKYAZI²

Şenel ÇITAK³

Cansu TOSUN⁴

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 23.04.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 19.07.2022

Doi: 10.48146/odusobiad.1107960

Atf / Citation: Akyazı, K. G., Çıtak, Ş. ve Tosun, C., (2022). “Evlilik Tutumunun Bir Yordayıcısı Olarak Evlilik Rol Beklentileri” ODÜSOBİAD 12 (2), 931-948, Doi: 10.48146/odusobiad.1107960

Öz

Evlilik, toplumların temeli olan ailelerin oluşumunda kritik bir role sahiptir. Diğer taraftan günümüzde toplumsal değişimlerin meydana gelmesiyle evliliğe bakış açısının değiştiği ve evlenme oranlarının giderek düştüğü bir gerçektir. Yine de bugün çoğu toplumda bireylerin evlenmesi beklenmektedir. Bu durum evliliğe dönük tutumların ve ilişkili faktörlerin araştırılmasını önemli hale getirmiştir. Yapılan bu çalışmada, evlilikte kendi ve partnerinin nasıl davranacağına ilişkin düşünceleri içeren evlilik rol beklentileri ele alınmıştır. Evlilik rol beklentileri bir nevi evlilikte nelerle karşılaşacaklarına ilişkin inançlarını içermekte dolayısıyla evlilik tutumunu etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı, evlilik tutumunu açıklamada evlilik rol beklentilerinin rolünü incelemektir. Araştırma grubu 18 yaş üstü ve evli olmayan 484 kişiden (%70.2’si kadın, %29.8’i erkek, yaş ort.=26.02, ±5.14) oluşmaktadır. Analiz sonucunda, evlilik tutumunu açıklamaya dönük kurulan modelin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{(3,480)}= 27.60, p<.01$). Ayrıca katılımcıların sahip olduğu bazı sosyo-demografik değişkenlere bağlı olarak evlilik tutumu ve evlilik rol beklentilerinde gruplar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çalışmadan ortaya çıkan sonuç, bireylerin evlilik rol beklentilerinin evlilik tutumu üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulguların özellikle evlilik öncesi dönemdeki bireylerle çalışan uzmanlara kaynak sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik tutumu, evlilik rol beklentileri, evlilik, romantik ilişki

Abstract

Marriage plays an important role in the establishment of families, which are the basis of society. On the other hand, with the event happening of social changes, the perspective of marriage has changed, and the rate of marriage has gradually decreased. However, in most societies today, individuals are expected to marry. Thus, it is important to investigate attitudes towards marriage and related factors. This study discusses marriage role expectations, which include thoughts of individuals about how they and their partners will behave in marriage. Marriage role expectations, in a sense, include their beliefs about what they will encounter in marriage, so it is

¹ Bu araştırma, Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Araştırmalar Etik Kurulu’nun 02/12/2021 tarih ve 2021-223 sayılı karar ile etik yönden uygun bulunmuştur.

² Sorumlu yazar, Psikolojik Danışman, Millî Eğitim Bakanlığı, Gököy Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ordu/TÜRKİYE, e-mail: kademgurkanakyazi@hotmail.com ORCID ID: 0000-0001-8117-6005

³ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı, Ordu/TÜRKİYE e-mail: senelcitak52@gmail.com ORCID ID: 0000-0003-1155-1767

⁴ Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Trabzon/TÜRKİYE e-mail: cansu.tosun@trabzon.edu.tr ORCID ID: 0000-0003-3622-982X

thought that this may influence attitudes towards marriage. Accordingly, the main purpose of this study was to investigate the predictive role of marriage role expectations on the attitudes towards marriage. The sample comprised of 484 individuals over the age of 18 (70.2% female, 29.8% male, average age was 26.02, ± 5.14). The findings indicated that the proposed model significantly explained attitudes towards marriage ($F_{(3,480)} = 27.60$, $p < .01$). Also, there were statistically significant differences between groups in the attitudes towards marriage and the marriage role expectations depending on some socio-demographic variables. According to the results, marriage role expectations have an effect on attitudes towards marriage. The findings are expected to provide resources to premarital counselors.

Keywords: Attitudes towards marriage, marriage role expectations, marriage, romantic relationship

Giriş

Yakın ilişkiler insan hayatının önemli bir parçasıdır. Özellikle romantizm barındıran yakın ilişkiler ait olma ve sevilme ihtiyaçlarını karşılama ile ayrı bir önem arz etmektedir. Romantik ilişkilerin toplumsal normlara uygun şekilde tamamlanması için bireylerin evlenmesi beklenmektedir. Ayrıca kültürden kültüre değişse de evlilik çoğu toplumda bireylerin gerçekleştirmesi gereken bir yaşam görevi olarak görülür (Cüceloğlu, 2019). Diğer taraftan evlilik için toplumsal beklentilerin ötesinde bireylerin evliliğe ilişkin olumlu tutumlara sahip olmaları önemlidir. Son yıllardaki istatistikler evlenme oranlarının düştüğünü ve evlilik yaşının giderek yükseldiğini ortaya koymaktadır (TÜİK, 2021; TÜİK, 2022). Bu durum, bireylerin evlilikle ilgili düşüncelerini ve planlarını incelemeyi gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda bireylerin evliliğe dönük tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörler önemli bir araştırma alanı olmuştur.

Bireylerin evlilik ile ilgili düşünceleri ve inançları evliliğe dönük tutumlarını oluşturmaktadır. Evlilikle ilgili olumlu düşünceler evliliğe dönük olumlu tutum, olumsuz düşünceler ise olumsuz tutum gelişmesine neden olmaktadır (Blagojevic, 1989). Bu doğrultuda olumlu tutum bireylerin evlenme ihtimallerini arttırırken, olumsuz tutum evlilikten uzaklaşmalarına neden olabilmektedir. Ayrıca evlilik tutumu bireylerin ilişkilerindeki yaşantılarına da yansımaktadır. Evliliğe karşı olumlu tutuma sahip olan bireylerin ilişkilerde daha olumlu davranışlar sergiledikleri ve olumlu yaşantılara sahip oldukları bilinmektedir (Etcheverry ve Le 2005; Larson, Benson, Wilson ve Medora, 1998; Waller ve McLanahan, 2005). İlgili literatür evliliğe dönük tutumları etkileyen faktörlerin çok çeşitli olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin çalışmalar ebeveynlerin birliktelik durumları (Amato, 2003; Yalçın, Arslan-Kılıçoğlu ve Acar, 2017), aile yapıları (Coleman ve Ganong, 1984), algılanan ebeveyn tutumları (Doğru, 2017), bağlanma stilleri (Majidova ve İpek, 2020), ilişki durumu (Karabacak ve Çiftçi, 2016), aşk stilleri (Yıldırım ve Parlar, 2020) ve toplumsal cinsiyet rolleri (Yalçın vd., 2017) gibi pek çok değişkenin evlilik tutumu ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bireylerin evlilik sürecinde kendilerinin ve partnerlerinin nasıl davranacağına ilişkin beklentilerini tanımlayan evlilik rol beklentileri (Hurvitz, 1965) evliliğe dönük tutumları etkileyen bir diğer önemli faktör olarak değerlendirilebilir. Evliliğe ilişkin bu beklentiler bireysel ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Çevresel faktörlere bakıldığında şüphesiz ki kültür bunların en önemlilerindedir. Toplumlar kültürleri doğrultusunda kadın ve erkeğe farklı roller yüklemektedir. Bu doğrultuda ortaya çıkan toplumsal cinsiyet rolleri kadın ve erkekten beklenen ve uygun olduğuna inanılan duygu, davranış

ve tutumları içermektedir (Dökmen, 2010). Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylere küçük yaştan itibaren sosyalleşme sürecinde aile ve çevreleri tarafından öğretilmektedir. Bireysel ve toplumsal düzeyde olan bu roller, sadece kadın ve erkek olmayı değil; anne-baba, karı-koca, kız-erkek çocuk olmak gibi farklı rolleri de içermektedir. Dolayısıyla cinsiyet rollerinin, hayatın önemli bir parçası olan evlilik üzerindeki etkisi de kaçınılmaz olduğu ve bireylerin evliliğe dönük beklentilerinin bu rollerden bağımsız düşünülmemeyeceği değerlendirilmektedir. Bu noktada geleneksel ve eşitlikçi olmak üzere iki beklenti türünden bahsedilebilir.

Evlilikte kadın ve erkekte beklenen görevlerin toplumsal cinsiyet rolleri ile paralel olması geleneksel rol beklentilerini ortaya koymaktadır (İmamoğlu, 1993; Knox ve Schacht, 2009). Geleneksel rollerde kadın ev içindeki işlerden ve çocuk bakımından sorumlu iken, erkekler ekonomik geçimi sağlamalı ve ev dışındaki görevleri yerine getirmelidir (İmamoğlu, 1993; Knox ve Schacht, 2009; Lease, 2003). Geleneksel görüşteki bu katılığın aksine eşitlikçi rol dağılımında görev paylaşımı cinsiyete dayalı yapılmamakta ve sınırlar bu netlikte çizilmemektedir. Görevler eşler arasında değişebilmekte ve eşit şekilde paylaşılmaktadır (Dunn, 1960; Knox ve Schacht, 2009; Mickelson, Claffey ve Williams, 2006).

Toplumsal değişimlerin bir yansıması da bireylerin evlilik ilişkilerindeki rolleri üzerindedir. Cinsiyet rollerinde görülen değişimlerle paralel olarak eşlerin evle ilgilenen-para getiren kişiler anlayışındaki geleneksel evliliklerde de değişimler gözlenmiştir (Rogers ve Amato, 2000). Özellikle kadınların toplumdaki yerinin değişmesi ve ekonomik özgürlüklerini kazanmalarıyla birlikte evlilik ilişkisinin doğasının da geleneksel olmaktan eşitlikçi olma yönünde değiştiği gözlenmektedir (Amato, Booth, Johnson ve Rogers, 2007; Baş, 2021; Barich ve Bielby, 1996; Knox ve Schacht, 2009; Yıldırım, 2021). Bireylerin geleneksel ya da eşitlikçi rol beklentilerine sahip olmalarının evliliğe ilişkin tutumu etkileyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca partnerlerin paralel rol beklentilerine sahip olmaları evlilik ilişkisinde uyumu yakalama konusundaki şansı arttırmaktadır (Odell ve Quinn, 1998). Yani bu beklentiler evlilikte ne yaşanacağına dair hayalleri, dolayısıyla evliliğe ilişkin genel tutumları etkileyebileceği gibi eşler arasındaki ilişki üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir.

Tüm bunlar düşünüldüğünde evliliğe dönük tutumu etkileyen faktörlerin incelenmesi önem arz etmektedir. Literatürde evlilik tutumu ile ilgili çalışmalar bulunsa da bireylerin evliliğe dönük beklentilerinin evlilik tutumu ile ilişkisini ortaya koyan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu gözlenmektedir. Ayrıca evlilik rol beklentilerinin evlilik tutumu ile ilişkisini araştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma ile literatürdeki birikime anlamlı bir katkı sağlanacağı ve araştırma sonuçlarının müdahaleler için kaynak niteliği taşıyacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı evlilik tutumunu yordamada evlilik rol beklentilerinin rolünü tespit etmektir. Ayrıca bireylerin sahip olduğu sosyo-demografik özelliklerle araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Yöntem

Nicel yaklaşıma uygun olarak tasarlanan bu çalışmada korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yöntemleri kullanılmıştır. Korelasyonel yöntemde iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiler incelenirken, nedensel karşılaştırma yöntemi bir değişkene dayalı olarak gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012).

Araştırma Grubu

Araştırmanın grubuna uygun örnekleme tekniği ile ulaşılmıştır. Bu teknik birçok açıdan ekonomik olması ve araştırmacılara kolaylık sağlaması nedeniyle tercih edilirken (Fraenkel vd., 2012), bazı sınırlılıklara sebep olabilmektedir. Diğer taraftan bu sınırlılıkları istatistiksel olarak kontrol altına alıp sonuçların güvenilirliğini sağlamak mümkündür (Barker, Psitrang ve Elliott, 2002). Araştırmanın grubunu 18 yaş üstü ve evli olmayan 484 kişi (%70.2'si kadın, %29.8'i erkek, yaş ort.=26.02, ±5.14) oluşturmaktadır. Katılımcılara ait diğer bilgiler Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Bazı Sosyo-demografik Bilgiler

Faktör	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kadın	340	70.2
	Erkek	144	29.8
Eğitim Düzeyi	Lise	15	3.1
	Ön lisans	62	12.8
	Lisans	296	61.2
	Yüksek lisans	91	18.8
	Doktora	20	4.1
Gelir düzeyi	Çok düşük	24	5.0
	Düşük	74	15.3
	Orta	213	44.0
	Orta-yüksek	66	13.6
	Yüksek	87	18.0
En uzun süre ikamet edilen yerleşim birimi	Çok yüksek	20	4.1
	Köy/kasaba	33	6.8
	İlçe	133	27.5
	Şehir	126	26.0
İlişki durumu	Büyük şehir	192	39.7
	İlişkisi olan	206	42.6
	İlişkisi olmayan	278	57.4
İlişki türü	Flört	176	36.4
	Sözlü/nişanlı	30	6.2
	İlişkisi olmayan	278	57.4
Şu anki ilişkide evlilik düşünme durumu	Evlilik düşünen	166	34.3
	Evlilik düşünmeyen	40	8.3
	İlişkisi olmayan	278	57.4
İlişki deneyimi	Deneyimi olan	389	80.4
	Deneyimi olmayan	95	19.6
Yaş	Min-Maks.	18-45	
	Ort.- SS	26.02, ±5.14	

İlişkisi olan katılımcıların ilişki süresi (ay bazında)	Min-Maks. Ort.- SS	1-120 24.31, ±24.40
---	-----------------------	------------------------

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından oluşturulan ve katılımcıların bazı sosyo-demografik özelliklerini belirlemeyi hedefleyen kişisel bilgi formu, Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği (Köksal ve İlhan, 2018) ve Evlilik Tutumu Ölçeği (Öz-Soysal, Uz-Baş ve Aysan, 2016) ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Bireylerden araştırmanın değişkenleri üzerinde etkisi olabileceği değerlendirilen bazı sosyo-demografik bilgileri almak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Form cinsiyet, yaş, romantik ilişki durumu, romantik ilişki süresi, romantik ilişki türü, halihazırdaki romantik ilişkide evlilik düşüncesi, ilişki deneyimi, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve uzun süre ikamet edilen yerleşim birimi ile ilgili soruları içermektedir.

Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği: Köksal ve İlhan (2018) tarafından geliştirilen ölçek bireylerin evlilikteki rol beklentilerini geleneksel ve eşitlikçi faktörlere göre ölçmeye dönüktür. Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği 1 (Hiç Katılmıyorum) ve 5 (Tamamen Katılıyorum) arasında değişen beşli likert tipi derecelendirmeye sahiptir ve 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ters puanlanan madde yer almamaktadır. Her bir alt boyuttan alınacak en düşük puan 20 en yüksek puan ise 100'dür. Alt boyutlardan alınan puanın artması ilgili boyuttaki beklenti düzeyinin arttığı anlamına gelmektedir. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri ile incelenmiştir. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı iki uygulamada eşitlikçi rol beklentileri için sırasıyla .87, .88 geleneksel rol beklentileri içinse sırasıyla .92, .93'tür. Test-tekrar test güvenilirliği iki hafta aralıklı olarak yapılmış olup eşitlikçi alt boyutu için .66 geleneksel alt boyut için .95'tir.

Evlilik Tutumu Ölçeği: Bireylerin evliliğe yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla Braaten ve Rosen (1998) tarafından geliştirilen ölçek Öz-Soysal, Uz-Baş ve Aysan (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 1 (Tamamen Katılmıyorum) ile 4 (Tamamen Katılıyorum) şeklinde dördümlü likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Ölçek 23 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 23 en yüksek puan 92'dir ve ölçekten alınacak puanın artması bireylerin evliliğe dönük olumlu tutumunun arttığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .85, test-tekrar test güvenilirlik katsayısının ise .91'dir.

Veri Toplama Süreci ve Analiz

Veriler Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan alınan 02.12.2021 tarih ve 2021-223 sayılı izin sonrasında çevrimiçi form aracılığıyla toplanmıştır. Formun başında bilgilendirme yapılmış ve çalışmaya katılmak isteyip istemedikleri sorularak veriler gönüllü bireylerden toplanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 23.0 paket programları ile analiz edilmiştir. Analizlerden önce verilerin normalliği test edilmiş ve basıklık-çarpıklık katsayılarının uygun aralıklarda (-3, +3) olduğu tespit edilmiştir (Kalaycı, 2016). Bu doğrultuda veri analizinde tanımlayıcı istatistik, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (PMÇKK), bağımsız *t* testi, tek yönlü ANOVA ve çoklu regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır. Diğer taraftan gruplardaki sayılar göz önüne alındığında, gelir düzeyiyle araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiler non-parametrik tekniklerden Kruskal Wallis ile incelenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde ilk olarak evlilik tutumu, evlilik rol beklentileri ve yaş arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Analiz sonucunda evlilik tutumu ile geleneksel rol beklentileri arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r=.35, p<.01$), evlilik tutumu ile yaş arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r=-.11, p<.05$) anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca eşitlikçi rol beklentileri ile yaş arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir ($r=-.10, p<.05$).

Tablo 2. Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

Değişkenler	1	2	3	4
Evlilik Tutumu	1			
Eşitlikçi Rol Beklentileri ^a	-.00	1		
Geleneksel Rol Beklentileri ^a	.35**	-.38**	1	
Yaş	-.11*	-.10*	-.01	1

^a Evlilik Rol Beklentileri Ölçeği alt boyutu; * $p<.05$, ** $p<.01$

İkinci olarak, evlilik tutumunu açıklamaya dönük çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Geleneksel ve eşitlikçi rol beklentileri ile yaş bağımsız değişken olarak modele katılmıştır. Durbin-Watson testi ile otokorelasyon durumu incelenmiş ve 1.5-2.5 arasında olması beklenen değerin (Küçüksille, 2010) 1.84 olduğu tespit edilmiştir.

Enter yöntemi kullanılarak yapılan analiz sonucunda evlilik tutumunu açıklamaya dönük kurulan modelin anlamlı olduğu ($F_{(3,480)}= 27.60, p<.01$) ve bağımsız değişkenlerin tümünün modele anlamlı katkı sağladığı görülmüştür. Seçilen yordayıcı değişkenlerin evlilik tutumunu açıkladıkları varyans %14'tür. Kurulan çoklu regresyon modelinin özeti Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Çoklu Regresyon Model Özeti

Model	R	R ²	ΔR^2	TSH	Değişim İstatistikleri				
					ΔR^2	ΔF	df1	df2	p
Evlilik Tutumu	.38	.15	.14	9.54	.15	27.60	3	480	.001

TSH=Tahmini Standart Hata

Tablo 4'te de görüldüğü gibi evlilik tutumunu açıklayan yordayıcıların sırasıyla; geleneksel rol beklentileri ($\beta=.40$), eşitlikçi rol beklentileri ($\beta=.14$) ve yaş ($\beta=-.09$) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Evlilik Tutumunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Model 1	SEK		SK	t	p	VIF
	B	SH	β			
Sabit	24.88	10.01		2.49	.01	
Eşitlikçi Rol Beklentileri	.29	.09	.14	3.06	.002	1.19
Geleneksel Rol Beklentileri	.23	.03	.40	8.74	.001	1.18
Yaş	-.18	.09	-.09	-2.10	.04	1.01

Evlilik tutumu ile evlilik rol beklentilerinin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız *t* testi, tek yönlü ANOVA ve Kruskal Wallis teknikleri ile incelenmiştir. Cinsiyet, ilişki durumu ve ilişki deneyimine ait analizler bağımsız *t* testi ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda katılımcıların evlilik tutumu ($t=-2.56, p<.05, d=-.27$) ile eşitlikçi ($t=5.75, p<.01, d=.63$) ve geleneksel ($t=-11.22, p<.01, d=-1.19$) rol beklentilerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek evlilik tutumu ve geleneksel rol beklenti puanlarına, kadınların ise erkeklere oranla daha yüksek eşitlikçi rol beklentilerine sahip oldukları belirlenmiştir.

İlişki durumuna bağlı olarak evlilik tutumu ve evlilik rol beklentileri puanlarının değişmediği; fakat ilişki deneyiminin eşitlikçi rol beklentilerinde gruplar arasında farklılığa yol açtığı gözlenmektedir ($t=2.44, p<.05, d=.29$). Bu bağlamda ilişki deneyimi olan bireyler deneyimi olmayanlara oranla daha yüksek düzeyde eşitlikçi rol beklentilerine sahiptir. Analizler Tablo 5'te özetlenmektedir.

Tablo 5. Cinsiyet, İlişki Durumu ve İlişki Deneyimine Bağlı Olan Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Grup	N	Ort.	SS	sd	<i>t</i>	<i>p</i>		
Evlilik Tutumu	Kadın	340	56.76	9.35	219.29	-2.56	.01		
	Erkek	144	59.63	12.05					
	İlişkisi olan	İlişkisi olan	206	58.14	10.40	482	.97	.33	
		İlişkisi olmayan	278	57.22	10.23				
		İlişki deneyimi olan	İlişki deneyimi olan	389	57.38	10.39	482	-1.01	.31
			İlişki deneyimi olmayan	95	58.57	9.93			
Eşitlikçi Rol Beklentileri	Kadın	340	97.52	3.81	184.38	5.75	.001		
	Erkek	144	94.13	6.63					
	İlişkisi olan	İlişkisi olan	206	97.01	4.68	467.41	1.90	.06	
		İlişkisi olmayan	278	96.14	5.30				
		İlişki deneyimi olan	İlişki deneyimi olan	389	96.82	4.80	126.52	2.44	.01
			İlişki deneyimi olmayan	95	95.24	5.86			
Geleneksel Rol Beklentileri	Kadın	340	36.20	13.23	203.21	-11.22	.001		
	Erkek	144	55.83	19.14					
	İlişkisi olan	İlişkisi olan	206	40.88	17.87	482	-1.24	.22	
		İlişkisi olmayan	278	42.89	17.49				
		İlişki deneyimi olan	İlişki deneyimi olan	389	41.31	17.39	482	-1.85	.07
			İlişki deneyimi olmayan	95	45.03	18.55			

Eğitim düzeyi (lisans öncesi, lisans ve lisansüstü) ile ilişki tutumu ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkilere bakıldığında, evlilik tutumu ($F_{(2,481)}=3.70, p<.05, \eta^2=.02$) ve geleneksel rol beklenti ($F_{(2,481)}=8.30, p<.01, \eta^2=.03$) puanlarının eğitim düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. İkamet birimi evlilik rol beklentilerinde değişikliğe sebep olmazken evlilik tutumu puanları ile ilişkili olduğu belirlenmiştir ($F_{(3,480)}=3.17, p<.05, \eta^2=.02$). Ortaya çıkan farkların kaynağı post-hoc tekniklerinden Bonferroni ile incelenmiştir. Buna göre lisans öncesi eğitim düzeyine sahip olan bireylerin lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki bireylerden daha yüksek evlilik tutumu ve geleneksel rol beklenti puanlarına; büyük şehirde ikamet eden bireylerin ilçe ve şehirdekilere oranla daha düşük evlilik tutumu

puanlarına sahip olmaları farklarını kaynağıdır.

Tablo 6. Eğitim Düzeyi ve İkamet Birimine Bağlı Olan Farklılıkların İncelenmesi

Değişken		KT	sd	KO	F	p	
Evlilik Tutumu	Eğitim Düzeyi	Gruplar Arası	777.14	2	388.57	3.70	.03
		Grup İçi	50473.84	481	104.94		
		Toplam	51250.98	483			
	İkamet Birimi	Gruplar Arası	995.79	3	331.93	3.17	.02
		Grup İçi	50255.19	480	104.70		
		Toplam	51250.98	483			
Eşitlikçi Rol Beklentileri	Eğitim Düzeyi	Gruplar Arası	16.63	2	8.13	.32	.72
		Grup İçi	12350.30	481	25.68		
		Toplam	12366.93	483			
	İkamet Birimi	Gruplar Arası	98.51	3	32.84	1.29	.28
		Grup İçi	12268.41	480	25.56		
		Toplam	12366.93	483			
Geleneksel Rol Beklentileri	Eğitim Düzeyi	Gruplar Arası	5023.78	2	2511.89	8.30	.001
		Grup İçi	145653.55	481	302.81		
		Toplam	150677.33	483			
	İkamet Birimi	Gruplar Arası	2393.03	3	797.68	2.58	.05
		Grup İçi	148284.30	480	308.93		
		Toplam	150677.33	483			

Son olarak evlilik tutumu ve evlilik rol beklentileri puanlarının gelir düzeyine bağlı olarak farklılaşım farklılaşmadığı Kruskal Wallis tekniği ile incelenmiştir. Analiz sonucunda gelir düzeyine bağlı olarak gruplar arasında anlamlı değişimler olmadığı belirlenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7. Gelir Düzeyine Bağlı Olan Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Gelir Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
Evlilik Tutumu	Çok düşük	24	223.33	1.12	5	.95
	Düşük	74	244.55			
	Orta	213	247.04			
	Orta-yüksek	66	245.09			
	Yüksek	87	236.56			
	Çok yüksek	20	226.90			
Eşitlikçi Rol Beklentileri	Çok düşük	24	207.69	5.75	5	.33
	Düşük	74	261.89			
	Orta	213	244.23			
	Orta-yüksek	66	251.39			
	Yüksek	87	234.28			
	Çok yüksek	20	200.50			

Geleneksel Rol Beklentileri	Çok düşük	24	270.00	3.80	5	.58
	Düşük	74	258.63			
	Orta	213	235.62			
	Orta-yüksek	66	236.95			
	Yüksek	87	235.01			
	Çok yüksek	20	274.00			

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın temel amacı, evlilik rol beklentilerinin evlilik tutumunu yordamadaki rolünü incelemektir. Araştırma sonuçları geleneksel ve eşitlikçi rol beklentilerinin evlilik tutumunun anlamlı ve pozitif yönde yordayıcıları olduğunu göstermektedir. Geleneksel rol beklentilerinin açıklama gücü eşitlikçi beklentilerden yaklaşık üç kat fazladır. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında evlilik rol beklentileri ile evlilik tutumu arasındaki ilişkiyi direkt olarak inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Diğer taraftan cinsiyet rolleri ile evlilik tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar mevcuttur. Örneğin, Yalçın ve arkadaşları (2017) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada eşitlikçi cinsiyet rolü ile evlilikte cinsiyet rollerindeki eşitlikçi tutumun evlilik tutumu ile pozitif yönde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Arıkan (2020) ise toplumsal cinsiyet rollerinde eşitlikçi tutumlar arttıkça evlilik tutumunun azaldığını belirlemiştir. Kaufman (2005) eşitlikçi cinsiyet rollerini benimseyen kadınların geleneksel olanlardan daha az ve daha geç yaşta evlenmeyi beklediklerini tespit etmiştir. Katsurada ve Sugihara (2002) geleneksel cinsiyet rollerini benimseyen kadınların geleneksel olmayanlara göre evliliği daha fazla istediğini; erkeklerin ise tam tersine, geleneksel olmayan bireylerin evliliğe daha istekli olduklarını tespit etmiştir. Benzer şekilde, Kaufman (2000) da geleneksel tutuma sahip erkeklerin bekar kalma olasılıklarının eşitlikçi olanlardan daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Ek olarak; eşitlikçi erkeklerin geleneksel erkeklere, geleneksel kadınların ise eşitlikçi kadınlara göre daha fazla çocuk sahibi olma eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinin baskın bir şekilde gözlemlendiği geleneksel rol beklentilerinde evlilik gerçekleştirilmesi gereken bir yaşam görevi olarak düşünülebilir. Bireyin evliliği gerçekleştirilmesi gereken bir görev olarak algılamasına bağlı olarak kendisini bu sürece hazırlamasının, evliliğe yönelik tutumu üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu; diğer taraftan eşitlikçi rol beklentilerine sahip olan bireylerin evlilik hakkındaki görüşlerinin ise daha esnek olduğu ve bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının da bu doğrultuda şekillendiği düşünülebilir. Ayrıca bu çalışmada katılımcıların çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların ağırlıklı olarak eşitlikçi beklentilere ve erkeklere oranla daha olumsuz evlilik tutumuna sahip olmalarının sonuç üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın diğer bir amacı ise sosyo-demografik değişkenler ile araştırma değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu doğrultuda ilk olarak evlilik tutumu ele alındığında; evlilik tutumu puanlarının cinsiyet, eğitim düzeyi ve en uzun süre ikamet edilen yerleşim birimine göre farklılaşırken ilişki durumu, ilişki deneyimi ve gelir düzeyi ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca yaş ile evlilik tutumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş ve yaşın evlilik tutumunu negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu ile paralel olarak, Keldal (2015) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada yaşın evlilik tutumunun negatif yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Mahay ve Lewin (2007) de ileri yaştaki bireylerin gençlere oranla evliliği daha az istediklerini belirlemiştir. Diğer taraftan yaşın evlilik tutumu

ile pozitif yönde ilişkili olduğunu (King, 1999) ve yaş ile evlilik tutumu arasında ilişki olmadığını (Arıkan, 2020; Doğru, 2017; Larson vd., 1998; Tunç, 2019) tespit eden çalışmalar da mevcuttur. Bireylerin yaşla birlikte olumsuz evlilik ilişkilerine dair deneyimlerinin artabileceği ve bu deneyimlerden etkilenebilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca bireysel yaşama alışmaları sebebiyle bireyler evlilik ilişkisindeki olası olumsuz yaşantılardan ve sorumluluklardan kaçmak isteyebilir; dolayısıyla evliliğe dönük olumsuz tutum geliştirebilirler.

Bu çalışmada erkeklerin evlilik tutumu puanlarının kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu yani erkeklerin evliliğe yönelik tutumunun daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar cinsiyet ve evlilik tutumu arasındaki ilişki konusunda farklı sonuçlara sahiptir. Bu çalışma sonuçları ile paralel çalışmaların (Akbaş, Gökyıldız-Sürücü, Onat-Köroğlu ve Öztürk, 2019; Arıkan, 2020; Keldal, 2015; Sümbül, 2018) yanı sıra, kadınların puanlarının daha yüksek olduğunu (Kamaç, 2021; Yalçın vd., 2017) ve cinsiyete göre evlilik tutumunun değişmediğini (Doğru, 2017; Larson vd., 1998; Tunç, 2019) tespit eden çalışmalar mevcuttur. Evlilikle birlikte partnerler var olan rollere ek olarak eş, gelin-damat ve ebeveyn rollerini kazanmaktadır. Bu roller hem kadın hem de erkek için ek sorumluluklar getirirse de geleneksel rollerin ağır bastığı toplumlarda kadınların sorumluluklarının erkeklere oranla bir hayli arttığı gözlemlenmektedir. Özellikle kadınların çalışma hayatında yer almalarıyla hem ev içindeki hem de ev dışındaki görevleri yerine getirmeleri beklenmektedir. Toplumsal yapıdaki değişimler ev içindeki eşitliğin artmasına neden olsa da bu durumun beklenen düzeyde gerçekleşmediği ve erkeklere oranla kadınların değişimden daha fazla etkilendiği bilinmektedir (Amato vd., 2007; Barich ve Bielby, 1996). Bu doğrultuda erkeklerin kadınlara oranla daha olumlu evlilik tutumuna sahip olmalarının evlilik yaşantıları ile ilgili beklentilerle ilişkili olduğu düşünülebilir.

Evlilik tutumu ile ilişkili olduğu tespit edilen diğer faktörler ise eğitim düzeyi ve en uzun süre ikamet edilen yerleşim birimidir. Buna göre lisans öncesi eğitim düzeyine sahip olan bireylerin lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki bireylerden daha yüksek; büyük şehirde ikamet eden bireylerin ise ilçe ve şehirdekilere oranla daha düşük evlilik tutumu puanlarına sahip oldukları görülmüştür. Bu çalışmadaki bulgudan farklı olarak, King (1999) yüksek eğitim düzeyine sahip olan bireylerin daha az eğitilmiş kişilere göre daha olumlu evlilik tutumuna sahip olduklarını belirlemiştir. Eğitim düzeyinin bireylerin yaşam tarzlarını oldukça etkilediği bilinmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça evliliğe ilişkin bakış açısının, evliliğe verilen anlamın ve beklentilerin değiştiği; bu durumun evlilik tutumundaki bu farklılığa neden olduğu düşünülebilir. Arıkan (2020) bu çalışmadaki bulguya paralel olarak, kırsalda yaşayanların kentsel bölgede yaşayanlara göre daha olumlu evlilik tutumuna sahip olduklarını tespit etmiştir. Kamaç (2021) ve Keldal (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ise yerleşim yerine göre evlilik tutumunun değişmediğini belirlenmiştir. Bireylerin yerleşim birimleri erişebilecekleri olanaklardan maruz kalacakları fikirlere kadar birçok noktada etkilidir. Bu doğrultuda da kırsal bölgelerde bireylerin evlilik fikrine daha sıcak bakabilecekleri, diğer taraftan büyük şehirlerde yaşamlarını sürdürmeleri adına farklı görüşleri ve imkânları bulunan bireylerin evliliğe dönük daha olumsuz bir tutum sergileyebilecekleri düşünülmektedir.

Bu çalışmada evlilik tutumunun gelir, ilişki durumu ve ilişki deneyimi ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Literatürde bu çalışma ile paralel olarak, gelir ile evlilik tutumu arasında ilişki olmadığını tespit eden çalışmaların (Larson vd., 1998; Tunç, 2019) yanı sıra; yüksek (Kamaç, 2021; King, 1999) ve

düşük (Keldal, 2015) gelire sahip olan bireylerin daha olumlu evlilik tutumuna sahip olduğunu belirleyen çalışmalar mevcuttur. Ayrıca bu çalışmadan farklı olarak, bazı araştırmalar ilişkisi olanların ilişkisi olmayanlara göre daha olumlu evlilik tutumlarına sahip olduklarını göstermektedir (Arıkan, 2020; Karabacak ve Çiftçi, 2016; Keldal, 2015). Bireylerin halihazırda romantik bir ilişki sürdürmeleri ya da deneyime sahip olmaları evlilikle ilgili düşüncelerini olumlu olarak etkileyebilir. Nihayetinde başlatılan ve sürdürülen her ilişki evliliğe giden bir yol olarak değerlendirilmeyebilir. İlişki durumu veya deneyiminden ziyade, ilişkilerdeki yaşantılarının olumlu olup olmadığı ya da bireylerin ilişkiden memnun olup olmadıklarının evlilik tutumu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada sosyo-demografik değişkenler ile evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Eşitlikçi rol beklentileri puanlarının cinsiyete ve ilişki deneyimine sahip olmaya; geleneksel rol beklentilerinin ise cinsiyet ve eğitim düzeyine bağlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Ayrıca yaş ile eşitlikçi rol beklentileri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Literatürde evlilik yaşantısındaki rollere ilişkin beklentilerin cinsiyete bağlı olarak değiştiğini ortaya koyan birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma sonuçları ile tutarlı olarak erkeklerin kadınlardan daha yüksek geleneksel rol beklentilerine, kadınların ise erkeklere oranla daha yüksek eşitlikçi rol beklentilerine sahip oldukları gözlenmektedir (Bolzendahl ve Myers, 2004; İşmen-Gazioğlu, 2006; Köksal ve İlhan, 2018; Parlak ve Bakiler, 2018; Tosun ve Yazıcı, 2021). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından bakıldığında, kadınlardan beklenen geleneksel roller oldukça fazla sorumluluğu ve yükü barındırmaktadır. Diğer taraftan toplumdaki değişimlerle birlikte ortaya çıkan eşitlikçi görüş ise kadın ve erkek arasındaki sorumluluk paylaşımındaki katılığı ortadan kaldırmakta ve kadınlar üzerine yüklenen birçok sorumluluğun erkekler tarafından paylaşılmasına dayanmaktadır. Özellikle kadınların toplumdaki yerinin değişmesi ve ekonomik özgürlüklerini kazanmalarıyla evlilik ilişkilerinde eşitlikçi eğilimin arttığı gözlenmektedir (Amato vd., 2007; Baş, 2021; Barich ve Bielby, 1996; Knox ve Schacht, 2009; Yıldırım, 2021). Diğer taraftan cinsiyet rollerinde meydana gelen değişimlerin kadınları ve erkekleri aynı derece etkilemediği; kadınlardaki değişimin daha fazla olduğu düşünülmektedir (Barich ve Bielby, 1996). Bu doğrultuda kadınların eşitlikçi rol beklentilerinin, erkeklerin ise geleneksel rol beklentilerinin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Lisans öncesi eğitim düzeyine sahip kişilerin lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki bireylerden daha yüksek geleneksel beklentilere sahip oldukları belirlenmiştir. Paralel olarak Paçacıoğlu (2018) eğitim düzeyi arttıkça kadınlardan beklenen geleneksel rolün nispeten azaldığını belirlemiştir. Literatürdeki bazı çalışmalar ise eğitim düzeyi yükseldikçe eşitlikçi tutumun arttığını göstermektedir (Davis ve Greenstein, 2004; Hortaçsu, 2007; Paçacıoğlu, 2018). Bu durumun, eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte kadınların çalışma hayatında daha fazla yer almalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça evliliğe, partnerlerine ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beklentilerin değişebileceği ve bu farklılığın evlilik rol beklentilerinde de fark yaratabileceği düşünülebilir. Bu çalışmadaki diğer bir bulgu ise ilişki deneyimine sahip olan bireyler olmayanlara göre daha eşitlikçi beklentilere sahipken, şu an bir ilişkiye sahip olup olmama durumunun evlilik rol beklentileri ile ilişkili olmadığı yönündedir. Literatürde ilişki deneyimi ya da ilişki durumu ile evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Şu an bir ilişki yaşamaktan ziyade bireylerin ilişki deneyimine sahip olmalarının karşı cinsle ilişkiyken ne bekleyip ne beklemeyeceklerine ilişkin bir çerçeve sağladığı

düşünülebilir. Özellikle araştırma grubunun eğitim düzeyinin yüksek olması ve ağırlıklı olarak kadınlardan oluşmasının bu sonuç üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Yaş ile evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkiler incelendiğinde; yaşın eşitlikçi beklentiler ile negatif yönde bir ilişkisi olduğu, geleneksel rol beklentileri ile ilişkili olmadığı belirlenmiştir. Tosun ve Yazıcı (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yaşın eşitlikçi rol beklentileri ile negatif, geleneksel rol beklentileri ile pozitif yönde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Aydın-Kılıç (2016) ile Morgan ve Walker'ın (1983) bulguları da yaş ilerledikçe evlilikte geleneksel beklentilerin arttığı yönündedir. Son olarak, çalışmanın sonuçlarına göre yerleşim birimi ve gelir düzeyi evlilik rol beklentileri ile ilişkili değildir. Benzer şekilde, Makwart (1999) ile Tosun ve Yazıcı (2021) da evliliğe ilişkin rol beklentilerin sosyo-ekonomik düzeye göre değişmediğini belirlemiştir. Diğer taraftan literatürde yüksek gelirli bireylerin eşitlikçi beklentilere sahip olduğunu tespit eden çalışmalar mevcuttur (Davis ve Greenstein, 2009; Morgan ve Walker, 1983). Bireylerin yerleşim birimleri ve gelir düzeyleri yaşantılarını genel olarak şekillendirse de toplumsal yapıda meydana gelen köklü değişimlerin kişilerin ikamet birimi ya da gelir düzeyine bağlı olmaksızın herkesi etkilediği düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda, bireylerin evlilik rol beklentilerinin evlilik tutumunu açıklamadaki rolü ve demografik değişkenlerin evlilik tutumu ve evlilik rol beklentileri ile olan ilişkileri belirlenmiştir. Evlilik tutumu, bireylerin evlilik planlarını etkilemektedir. Evliliğe dönük olumlu tutumların bireylerin evlenme ihtimallerini arttırırken, olumsuz tutumların evlenme ihtimalini düşürdüğü bilinmektedir. Ayrıca evlilik tutumu, bireylerin var olan ilişkilerindeki davranışlarına, algılarına ve yaşantılarına yön vermektedir (Etcheverry ve Le, 2005; Riggio ve Weiser, 2008). Günümüzde evlenme oranlarının azalması ve evlenme yaşının artmasıyla birlikte evlilik tutumlarını etkileyen faktörlerin araştırılması önem arz etmektedir. Bu noktada bireylerin evlilik ilişkisine dönük beklentileri ön plana çıkmaktadır. Paralel olarak evlilik rol beklentileri de bireylerin evlilik ilişkilerindeki sorumluluklara ve yaşantılara dönük beklentilerini ifade etmekte, dolayısıyla evliliğe karşı tutumlarını etkilemektedir. Ayrıca evlilik rol beklentileri evlilik ilişkilerini değerlendirme noktasında da önemli bir rol oynamaktadır. Beklentilerinin karşılanması bireylerin evlilik ilişkilerinden doyum almalarına, beklentilerdeki anlaşmazlıklar ise problemlere sebep olmaktadır (Ali, McGarry ve Maqsood, 2020; Demircioğlu, 2000).

Bireylerin evlilik öncesi dönemde olumlu evlilik tutumuna sahip olmaları hem ilişkilerinde daha olumlu yaşantılara sahip olmalarına hem de evlilik yapma ihtimallerinin artmasına sebep olmaktadır. Partnerlerin paralel rol beklentilerine sahip olmaları ise evlilik ilişkisinde uyumu yakalama konusundaki şansı arttırmaktadır (Odell ve Quinn, 1998). Evlilik öncesi süreçte bu değişkenlerin dikkate alınması sağlıklı ilişkiler ve ilişkilerden duyulan memnuniyet için önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışma bulgularının özellikle evlilik öncesi dönemdeki bireylerle çalışan uzmanlara kaynak olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan, bu çalışmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, katılımcıların eğitim düzeyi ağırlıklı olarak lisans ve lisansüstüdür. Bu durumun eğitim düzeyi ile evlilik tutumu ve evlilik rol beklentileri arasındaki ilişkileri ortaya koymakta sınırlılık yarattığı düşünülmektedir. İkinci olarak, yaş ranjı geniş olsa da dağılım eşit değildir. Eğitim düzeyinin çeşitlendirilerek yaş dağılımında eşitliğin sağlanmasının, ayrıca evlilik tutumunu etkileyebilecek evlilikten ve eşten beklentiler gibi ilişkisel faktörlerin araştırılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazar Katkıları

Yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Evlilik Tutumunun Bir Yordayıcısı Olarak Evlilik Rol Beklentileri” başlıklı makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Akbaş, M., Gökyıldız-Sürücü, Ş., Onat-Köroğlu, C., & Öztürk, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarını etkileyen faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 44(1), 93-100. Doi: 10.17826/cumj.441022
- Ali, P. A., McGarry, J., & Maqsood, A. (2020). Spousal role expectations and marital conflict: Perspectives of men and women. *Journal of Interpersonal Violence*, 1-27. Doi: 10.1177/0886260520966667
- Amato, P. R. (2003). Reconciling divergent perspectives: Judith Wallerstein, quantitative family research and children of divorce. *Family Relations*, 52, 332-339. Doi: 10.1111/j.1741-3729.2003.00332.x
- Amato, P. R., Booth, A., Johnson, D. R., & Rogers. S. J. (2007). *Alone together: How marriage in America is changing*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Arıkan, G. (2020). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarında toplumsal cinsiyetin ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Aydın-Kılıç, Z. N. (2016). *Ankara-Trabzon-Erzurum örnekleminde babanın çocuğun hayatına katılımı ve baba-çocuk ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barich, R. R., & Bielby, D. D. (1996). Rethinking marriage: Change and stability in expectations. *Journal of Family Issues*, 17 (2), 139-169. Doi: 10.1177/019251396017002001
- Barker, C., Pistrang, N., & Elliott, R. (2002). *Research methods in clinical psychology* (2nd ed.). Chichester: John Wiley and Sons.
- Baş, E. (2021). Evlilik: Modernleşme sürecinde kuşaklararasıda yaşanan değişim. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(2), 821-845. Doi: 10.21547/jss.823131
- Blagojevic, M. (1989). The attitudes of young people towards marriage: From the change of substance to the change of form. *Marriage & Family Review*, 14(1-2), 217-238. Doi: 10.1300/J002v14n01_12

- Bolzendahl, C. I., & Myers, D. J. (2004). Feminist attitudes and support for gender equality: Opinion change in women and men, 1974–1998. *Social Forces*, 83(2), 759-789. Doi: 10.1353/sof.2005.0005
- Braaten, E. B., & Rosen, L. A. (1998). Development and validation of the Marital Attitude Scale. *Journal of Divorce and Remarriage*, 29 (3-4), 83-92. Doi: 10.1300/J087v29n03_05
- Coleman, M., & Ganong, L. H. (1984). Effect of family structure on family attitudes and expectations. *Family Relations*, 33(3), 425-432. Doi: 10.2307/584713
- Cüceloğlu, D. (2019). *Evlenden önce*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Davis, S. N., & Greenstein, T. N. (2004). Cross-national variations in the division of household labor. *Journal of Marriage and Family*, 66, 1260–1271. Doi: 10.1111/j.0022-2445.2004.00091.x
- Demircioğlu, N. S. (2000). *Boşanmanın, çalışan kadının statüsü ve cinsiyet rolü üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Doğru, D. (2017). *Üniversite öğrencilerinde algılanan anne baba tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dökmen, Z. Y. (2010). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açıklamalar* (2. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dunn, M. S. (1960). Marriage role expectations of adolescents. *Marriage and Family Living*, 22(2), 99-111. Doi: 10.2307/347324
- Etcheverry, P. E., & Le, B. (2005). Thinking about commitment: Accessibility of commitment and prediction of relationship persistence, accommodation, and willingness to sacrifice. *Personal Relationships*, 12, 103-123. Doi: 10.1111/j.1350-4126.2005.00104.x
- Fraenkel, J. R., Wallen, N.E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th edition). New York: McGraw-Hill International Edition.
- Hortacısu, N. (2007). Family-versus couple-initiated marriages in Turkey: Similarities and differences over the family life cycle. *Asian Journal of Social Psychology*, 10, 103-116. Doi: 10.1111/j.1467-839X.2007.00217.x
- Hurvitz, N. (1965). The marital roles inventory as a counseling instrument. *Journal of Marriage and the Family*, 27(4), 492-501. Doi: 10.2307/350189
- İmamoğlu, O. (1993). Değişen dünyada değişen aile içi roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1, 58-68.
- İşmen-Gazioğlu, A. E. (2006). Genç yetişkinlerin evlilik ve aile hayatına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(23), 107-123.
- Kalaycı, Ş. (2016). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (7. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kamaç, Z. (2021). *Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin evlilik tutumlarıyla ve beklentileriyle ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Karabacak, A., & Çiftçi, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 36(2), 25-43.
- Katsurada, E., & Sugihara, Y. (2002). Gender-role identity, attitudes toward marriage, and gender-segregated school backgrounds. *Sex Roles*, 47(5), 249-258.
- Kaufman, G. (2000). Do gender role attitudes matter? Family formation and dissolution among traditional and egalitarian men and women. *Journal of Family Issues*, 21(1), 128-144. Doi: 10.1177/019251300021001006
- Kaufman, G. (2005). Gender role attitudes and college students' work and family expectations. *Gender Issues*, 22(2), 58-71.
- Keldal, G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak eş seçme stratejileri ve cinsiyet rol algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- King, A. E. (1999). African American females' attitudes toward marriage: An exploratory study. *Journal of Black Studies*, 29(3), 416-437. Doi: 10.1177/002193479902900306
- Knox, D., & Schahct, C. (2009). *Choices in Relationships: An Introduction to Marriage and the Family*. Canada: Cengage Learning.
- Köksal, B. & İlhan, T. (2018). Evlilik rol beklentileri ölçeğinin geliştirilmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(1), 300-319. Doi: 10.12984/eggefd.378847
- Küçükşille, E. (2010). Çoklu doğrusal regresyon modeli. Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri içinde* (s. 257-269). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Larson, J. H., Benson, M. J., Wilson, S. M., & Medora, N. (1998). Family of origin influences on marital attitudes and readiness for marriage in late adolescents. *Journal of Family Issues*, 19, 750-768. Doi: 10.1177/019251398019006005
- Lease, S. H. (2003). Testing a model of men's nontraditional occupational choices. *Career Development Quarterly*, 51, 244-258.
- Mahay, J., & Lewin, A. C. (2007). Age and the desire to marry. *Journal of Family Issues*, 28(5), 706-723. Doi: 10.1177/0192513X06297272
- Majidova, F., & İpek, M. (2019). Bağlanma stili ile evliliğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 57-78.
- Markwart, L. L. (1999). *Differences in the marriage role expectations of post-secondary students from divorced and intact family backgrounds in accordance with family-of-origin social class*. Unpublished master's thesis, University of Regina, Canada.
- Mickelson, K. D., Claffey, S. T., & Williams, S. L. (2006). The moderating role of gender and gender role attitudes on the link between spousal support and marital quality. *Sex Roles*, 55(1), 73-82.
- Morgan, C. S., & Walker, A. J. (1983). Predicting sex role attitudes. *Social Psychology Quarterly*, 46(2), 148- 51.

- Odell, M., & Quinn, W. H. (1998). Congruence, desire for change, and adjustment during the first year of marriage. *Marriage and Family Review*, 27(1-2), 91-112. Doi: 10.1300/J002v27n01_07
- Öz-Soysal, F. S., Uz-Baş, A., & Aysan, F. (2016). Evlilik Tutumu Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1951-1964.
- Paçacıoğlu, B. (2018). *Üç farklı kuşaktaki evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Parlak, S., & Bakiler, E. (2018). Perceptions of masculinity and choice of spouse of Turkish university students. *Intersections-Gender and Sexuality In Asia And The Pacific*, (42), 1-12.
- Riggio, H.G., & Weiser, D.A. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness And outcomes in personal relationships. *Personal Relationships*. 15(1), 123-140.
- Rogers, S. J., & Amato, P. R. (2000). Have changes in gender relations affected marital quality?. *Social Forces*, 79(2), 731-753.
- Sümbül, E., (2018). *Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının duygusal zekâ ve umutsuzluk bakımından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tosun, C., & Yazıcı, H. (2021). Algılanan ebeveyn ilişki tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik rol beklentileri üzerindeki etkisi: Geleneksel mi, eşitlikçi mi?. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 173-188. Doi: 10.33417/tsh.781374
- Tunç, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti, evlilik beklentileri ve evlilik tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TÜİK (2021). Evlenme ve boşanma istatistikleri, 2020. Erişim Tarihi: 15 Nisan 2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211>.
- TÜİK (2022). Evlenme ve boşanma istatistikleri, 2021. Erişim Tarihi: 15 Nisan 2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2021-45568>.
- Waller, M. R., & McLanahan, S. S. (2005). "His" and "her" marriage expectations: Determinants and consequences. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 53-67. Doi:10.1111/j.0022-2445.2005.00005.x
- Yalçın, H., Arslan-Kılıçoğlu, E., & Acar, A. (2017). Gençlerin evlilik ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Journal of International Social Research*, 10(52), 858-865. Doi: 10.17719/jisr.2017.1942
- Yıldırım, E., & Parlar, H. (2020). Üniversite öğrencilerinin aşk stillerinin evlilik tutumları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Social Sciences Research Journal*, 9(3), 188-195.
- Yıldırım, S. (2021). Evlenme tercihlerinin dönüşümünde kuşaklararası farkın toplumsal değişim temelinde incelenmesi: Iğdır Üniversitesi örneği. *Sosyoloji Dergisi*, (41-42), 53-79.

Extended Abstract

Marriage plays an important role in the establishment of families, which are the basis of society. However, it is evident that due to social changes, the perspective of marriage has changed, and the rate of marriage has gradually decreased. In most societies today, individuals are expected to get married. Thus, it is important to investigate attitudes towards marriage and related factors.

Individuals' attitudes towards marriage are shaped by their thoughts and beliefs about marriage. Positive thoughts about marriage lead to positive attitudes towards marriage, whereas negative thoughts lead to negative attitudes (Blagojevic,1989). In this regard, positive attitudes may increase the likelihood of getting married, while negative attitudes may cause to avoid marriage.

This study discusses marriage role expectations, which include thoughts of individuals about how they and their partners will behave in marriage. There are two types of expectations, traditional and equalitarian. Traditional role expectations which are revealed by the responsibilities expected from men and women in marriage are parallel to gender roles (İmamoğlu, 1993; Knox ve Schacht, 2009). In traditional roles, women are responsible for housework and childcare, while men must earn money and perform duties outside the home (İmamoğlu, 1993; Knox & Schacht, 2009; Lease, 2003). Task sharing in equalitarian roles, on the other hand, is not dependent on gender, and the boundaries are not set with the same certainty as in the traditional view. Duties vary between spouses and are shared equally (Dunn, 1960; Knox ve Schacht, 2009; Mickelson, Claffey & Williams, 2006). Marriage role expectations, in a sense, include individuals' beliefs about what they will encounter in marriage, so it is thought that this may influence attitudes towards marriage. Accordingly, the main purpose of this study was to investigate the predictive roles of marriage role expectations on the attitudes towards marriage.

Correlational and causal-comparison methods were utilized in this study, which was based on a quantitative approach. The convenience sampling method was used to select the research sample. The sample comprised of 484 individuals over the age of 18 (70.2% female, 29.8% male, average age was 26.02, ± 5.14). The research data were collected through personal information form including some socio-demographic information of participants, Marriage Role Expectations Inventory (Köksal & İlhan, 2018), and Marital Attitude Scale (Öz-Soysal, Uz-Baş, & Aysan, 2016). The data was analyzed using the SPSS 23.00 packaged program. Descriptive statistics, the Pearson Product-Moment Correlation Coefficient (PPMCC), independent t test, one-way ANOVA, Kruskal Wallis, and multiple regression analysis were used.

As a result, there was a significant correlation between attitudes towards marriage and traditional role expectations ($r=.35, p.<.01$). Besides, age was related negatively to attitudes towards marriage ($r=-.11, p.<.05$) and equalitarian role expectations ($r=-.10, p.<.05$).

The multiple regression model conducted to explain attitudes towards marriage was found to be significant as a result of the analysis using the Enter method ($F_{(3,480)}= 27.60, p.<.01$). The selected predictor variables explained 14 % of attitudes towards marriage.

Furthermore, depending on some socio-demographic variables of the participants, significant differences were found between the groups in attitudes towards marriage and marriage role expectations. The analysis showed that, the scores of attitudes towards marriage ($t=-2.56, p.<.05$), equalitarian ($t=5.75, p.<.01$), and traditional ($t=-11.22, p.<.01$) role expectations varied by gender. Accordingly, males had more positive attitudes towards marriage and higher level of traditional role expectations, whereas females had higher level of equalitarian role expectations.

Relationship status had no effect on attitudes towards marriage and marriage role expectations. Besides, equalitarian role expectations varied by relationship experience ($t=2.44, p<.05$). Individuals with relationship experience had higher level of equalitarian role expectations than others.

The scores of attitudes towards marriage ($F(2,481)=3.70, p<.05$) and traditional role expectations ($F(2,481)=8.30, p<.01$) varied by education level. Furthermore, the type of settlement had no effect on marriage role expectations, however it was related to attitudes towards marriage ($F(3,480)=3.17, p<.05$). Lastly, it was found that the scores of attitudes towards marriage and marriage role expectations did not vary by income level.

As a result of this research, the roles of individuals' marriage role expectations in explaining attitudes towards marriage, and the relationships of socio-demographic variables with attitudes towards marriage and marriage role expectations were determined. Individuals' marriage plans are affected by their attitudes towards marriage. It is evident that positive attitudes increase the probability of getting married. Furthermore, individuals' attitudes towards marriage affect their behaviors, perceptions, and experiences in their current romantic relationships (Etcheverry & Le, 2005; Riggio & Weiser, 2008). Due to the decrease in marriage rates and the rise of marriage age, it's important to investigate the factors that affect attitudes towards marriage. Furthermore, marriage role expectations have a significant role in evaluating marital relations. Individuals are more satisfied with their marriage relationships when their expectations are met, and disagreements in expectations cause problems (Ali, McGarry, & Maqsood, 2020; Demircioğlu, 2000).

It is important to consider these factors during the premarital process to have healthy relationships and marital satisfaction. The findings are expected to provide resources to premarital counselors.